

Tadeusz Okieńczyc, Ryszard Zawisza, Edmund Mitrus, Mariusz Matyaszewski

---

Ryga (Łotewska SSR). Zabudowania byłego pastora - ul. Sarkanās Gvardes 3

Informator Archeologiczny : badania 20, 257-258

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Odkryto fragment drewnianego urządzenia służącego przypuszczalnie do transportu pionowego dużych ciężarów. Na uwagę zasługują także fragmenty naczyń szklanych, wstępnie datowanych na wiek VII, co ma szczególne znaczenie dla historii wyspy Murano, znanej w późniejszych czasach ze wspaniałej produkcji szklarskiej.

Zabytki pozostają w Wenecji, a badania wykopaliskowe na tym stanowisku nie będą kontynuowane.

Z. S. R. R.

RYGA /Lotewska SSR/
Zabudowania byłego pastoretu-
ul. Sarkanas Gvardes 1

PP Pracownie Konserwacji
Zabytków
Pracownie Archeologiczno-
Konserwatorska
Oddział w Lublinie

Badaniami geotechnicznymi kierowali inż. Jędrusz Okleńcysz oraz inż. Ryszard Zewisz. Część archeologiczną programu realizowali mgr Edmund Mitrus /autor sprawozdania/ oraz mgr Mariusz Metysszewski.

Zabudowania pastoretu-dawnej siedziby pastora kościoła Reformatorów w Rydze, przylagają do tylnej ściany tej świątyni. Wzniesiony w 1727 r. kościół znajduje się na Fogu ulic Marstatu i Sarkanas Gvardes. Frontem zwrócony jest ku ul. Marstatu.

W ramach prowadzonych na obiekcie prac przedprojektowych wcześniej wykonano jego inwentaryzację oraz badania architektoniczne. Stosunkowo skąpych informacji historycznych dostarczyła dokumentacja opracowana przez stronę radziecką, omawiająca głównie dzieje świątyni. Rozpoznanie archeologiczne prowadzone współdziałając z zespołem prowadzącym badania geotechniczne. Chodziło z jednej strony o ochronę zabytków ruchomych i nieruchomych mogących ulec zniszczeniu w trakcie wykonywania wykopów geotechnicznych a z drugiej strony o wykorzystanie tych wykopów dla: rozwarstwienia budowli w partii fundamentowej, określenia dawnych poziomów użytkowych w obiekcie i w jego otoczeniu oraz stwierdzenia istnienia wcześniejszego osadnictwa bądź jego braku.

Najważniejsze efekty prac archeologicznych to:

1. Określenie chronologii względnej zasadniczych części pastoretu.

Stwierdzono, iż najstarszą jest część wschodnia. Jak wynika ze źródeł historycznych istniała ona już w momencie zakupu parceli przez kościół Reformatorów w 1745r. Część środkowa jest dostawiona do części wschodniej a do części środkowej dostawiono część zachodnią. Potwierdzono, iż część północna której czas wzniesienia źródła historyczne określają na 1846/47r. jest dostawiona do części wschodniej.

2. Wyodróżnienie kilku dawnych poziomów użytkowych.

Określono, iż poziom użytkowy podwórka pastoretu z okresu wspólnego funkcjonowania części wschodniej, środkowej i zachodniej znajduje się na głębokości 0,66-0,74m - poziom niwelacyjny 5,80-5,72.

Poziom ulicy Sarkanas Gvardes z okresu po wzniesieniu budynku wschodniego znajduje się na

głębokości 1,05m - poziom niwelacyjny 5,87.

3. Określenie sposobu fundamentowania ścian.

Ponieważ zabudowania pastorału postawiono na podmokłym gruncie, budowniczowie zastosowali specjalny sposób fundamentowania ścian. Stwierdzono mianowicie, iż wykonane z dolomitu fundamenty spoczywają na drewnianych rusztach. Ruszty wykonane były z belek o średnicy kilkudziesięciu centymetrów i długości kilku metrów, ułożonych najczęściej prostopadle do muru. Czasami nad nimi biegła jeszcze jedna lub dwie belki równoległe do muru. Spotykane były również ruszty wsparte na pionowych palach.

4. Odkrycie reliktyw starszej zabudowy drewnianej.

W wykopach I-III i VII zaobserwowano konstrukcje drewniane, które nie miały związku z obecnie istniejącymi budynkami. Z reguły znajdowały się one poniżej poziomów rusztów. Ze względu na ograniczony charakter prac archeologicznych a także ze względu na fakt, że konstrukcje owe występowały poniżej lustra wody w wykopie, najczęściej odkrywano jedynie ich strop. Były to relikty drewnianych budowli wzniesionych przed budynkami murowanymi. Ceramika pochodząca z warstw, w których one wystąpiły, pozwala przypuszczać, iż najstarsze z budowli powstały na przełomie wczesnego i późnego średniowiecza.